

10 | ZÁŘÍ 2020

JSEM JEDNO UCHO

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s.

Cena 50 Kč

TÉMA

**Ztráta sluchu
v dospělosti**

EVA MARŠÁLKOVÁ

*„Ohluchla jsem
během jednoho
týdne. Ve 24 letech“*

SVAZ NESLYŠÍCÍCH
A NEDOSLYCHAVÝCH OSOB
v ČR, z. s.

Sledujte nás!

Chcete poznat životní příběhy dalších osobností Jsem jedno ucho?
Příběhy najdete zde www.snn-cr.cz/JSEM-JEDNO-UCHO.

A pokud ještě nejste fanoušky naší FB stránky Jsem jedno ucho www.facebook.com/JsemJednoUcho, určitě to napravte! :-)

 /JsemJednoUcho

 /JsemJednoUcho

Přístě se těšte:

Téma:
CODA – slyšící děti neslyšících rodičů

Jedenácté číslo časopisu Jsem jedno ucho
vyjde **14. 11. 2020**.

Příspěvky, prosím, posílejte na e-mail cezova@snn-cr.cz do 15. října 2020.

Obsah

Úvodní slovo šéfredaktorky Veronika Cézová	4
Zamyšlení na 250 slov Ladislav Kratochvíl	5
Téma Eva Maršálková	6
Historické okénko Heinrich Landesmann	9
Mluví se o nás Jsme v médiích!	10
Zajímavosti Věděli jste, že...	12
Ocenění Šárka Prokopiusová	12
Výsledky Soutěž o roušky	13
Rozhovor Zprávy v českém znakovém jazyce – výročí 20 let	14
BYLI JSME PŘI TOM!	
Základní organizace nedoslýchavých Ostrava-Poruba	17
Evropský projekt Zkvalitňujeme sociální služby pro neslyšící	20
Konference Zlín	21
Tlumočnická služba Stav nouze	22
Tisková zpráva Tlumočníci a překladatelé požadují pevnou sazbu odměny	23
Pozvánka Křest knihy	24
Záštitá rektora UK Křest knihy	25
Pozvánka Kdyby tisíc klarinetů	26
Pozvánka Domácí štěstí	27
Životní jubileum Ludmila Fořtová	28

ÚVODNÍ SLOVO ŠÉFREDAKTORKY

Příprava knížky, křtu knížky, překvapení pro rok 2021, spolupráce s firmami a různými organizacemi... V létě jsme se ve Svazu opravdu nenudili. Ač jsme si všichni mysleli, že budou letošní prázdniny – i kvůli koronaviru – zpomalené, mylili jsme se. A práce bylo snad více než běžně.

Ale!

Byla to krásná práce. Celé léto jsme připravovali do tisku již třetí knihu příběhů lidí se sluchovým handicapem, kterou jsme pojmenovali Jsem jedno ucho 2020. S grafickou Terkou Kawulokovou jsme na dálku (dělí nás přes 300 kilometrů!) ladily stránku po stránce, vymýšlely jsme novou grafiku, ladily jsme písmenka.

Do toho bylo opět potřeba zajistit reprezentativní prostory pro křest knížky. Proto jsem jako minulý rok požádala o záštitu rektora Univerzity Karlovy profesora MUDr. Tomáše Zimu, DrSc., MBA. A ten opět kývnul!

Díky tomu se tak 24. září 2020 opět uskuteční křest v nádherných prostorách Karolina, kde se sejdou nejen osobnosti knihy, ale i zaměstnanci a partneři Svazu, a také vy, naši milí fanoušci.

Zároveň jsme během léta pilně připravovali zářijový časopis, který právě držíte v ruce/vidíte na svých obrazovkách.

A teď k tomu překvapení pro rok 2021! Aby toho nebylo málo, vymysleli jsme kalendář na příští rok, kde budou

hlavními modely a modelkami osobnosti projektu Jsem jedno ucho! Za foťák si stoupl Jiří Čejka, výsledná grafická podoba je z pera Terky Kawulokové.

Nyní, když na začátku září píšete toto úvodní slovo, už mohu s klidem říci, že se kalendář povedl na jedničku. Ale byly to nervy...

Zkoordinovat přes prázdniny 12 osobností Jsem jedno ucho a vymyslet lokace... To byl oříšek. Fotograf tak nakonec kvůli kalendáři projel republiku křížem krážem. A fotil osobnosti nejen v Praze, ale například i v Liberci, Táboře či v Brně.

Výslednou podobu kalendáře pak jako první uvidí hosté na křtu knihy Jsem jedno ucho 2020 v Karolinu, kde slavnostně pokřtíme právě i kalendář.

Ať už to bude s rouškami nebo bez nich, držte nám palce, ať vše dobře dopadne!

A buďte jedno ucho! ■

Vaše Veronika

tisková mluvčí Svazu neslyšících
a nedoslýchavých osob v ČR

ZAMYŠLENÍ NA 250 SLOV LADISLAV KRATOCHVÍL

„Psal se rok 1998, když mi lékaři zjistili oboustranný nádor v hlavě. Operace prvního se povedla. O pět let později se uskutečnila operace druhého. Bylo mi čtyřicet. A po operaci jsem ohluchl... To pro mě, pro hudebníka, který vystudoval konzervatoř, byla velká rána. Hrál jsem s big beatem na basu, s folkem na kytaru, s historickým šermem na loutnu a na flétny. Hrál jsem na foukací harmoniku. V podstatě na všechno, co mi přišlo do ruky. Komponoval jsem. A najednou bum – ohluchnul jsem. Jako první jsem si automaticky myslel, že budu nejvíce litovat hudby...

Rád bych hrál, to je jasné. Ale protože mi v hlavě pořád něco hraje, tak mi ta hudba ani nechybí. Naopak někdy přebývá... Kór, když mi v tý kebuli běží dechovky, to je šílené. Mně, bigbeatákovi!

Na život bez komponování a hraní jsem si však zvyknul. Najednou – ze dne na den – jsem si uvědomil, že nejtěžší je, že jsem ztratil kontakt s lidmi. Najednou se člověk nedomluví ani ve vlastní rodině, s vlastními dětmi, s tchýní... Ani s mámou, kterou vidím jednou za půl roku a nemohu od ní odezírat.

Postupem času mě ale okolnosti donutily odezírat. Nic jiného mi ani nezbývalo. Jako první jsem uměl takové ty krátké věty typu: „Chceš kafe?“ „Chceš pivo?“ Ale třeba takové složitější, ty se asi nenaučím.

Třeba: „Uklid si ty ponožky!“ To se fakt nedá odezít...

Ale říkala mi jedna kámoška, že téhle větě nerozumí ani její manžel. A ten slyší dobře... ■

EVA MARŠÁLKOVÁ: Ohluchla jsem během jednoho týdne. Ve 24 letech

Psal se rok 1973. Evě Maršálkové bylo 24 let. Měla dvě malé děti, užívala si mateřství. Náhle, během jednoho týdne, přestala slyšet. Zničehonic.

„Hodně lidí by asi taková situace položila. Ale já jsem celý život bojovník. Proto jsem se automaticky připojila ke komunitě neslyšících v Mostě, kde jsem bydlela. Navštěvovala jsem jejich klubovnu a začala u nich pracovat,“ popisuje Eva, jak se vyrovnala s novou životní situací.

Jak se najednou dokázala postarat o své slyšící děti? „Nebudu zastírat, že to bylo jednoduché. Bylo to hrozné. Ale

naučila jsem se jednu věc, která mi ulehčila komunikaci. Málokdo o tom ví, ale když jako neslyšící dáte ruku na hrdlo, cítíte, co děti vyslovují... Ta slova vám prochází rukou... Takto jsem s nimi tedy komunikovala a věděla díky tomu vše, co po mně chtějí.“

Manželovi je dodnes vděčná, že ji naučil odezírat a ovládat hlasitost mluveného slova v různých prostředích. Během půl roku zvládla odezírat tak perfektně, že když ji lékaři poslali do Ústí na foniatrii, aby se zdokonalila, už to bylo zbytečné. „Už mě neměli co učit,“ směje se Eva.

Konečně neuroprotéza!

Eva se 26. května 1987 stala první ženou v republice, která získala českou neuroprotézu – jednoraný kochleární implantát. A první ženou, která dostala neuroprotézu vyvinutou v Laboratoři elektronických smyslových náhrad. Cesta k ní ale byla dlouhá...

Když přišla o sluch, šla do Mostu na ušní. Z něho pak putovala na neurologii, kde jí primář oznámil, že má zřejmě nádor. A chtěl ji operovat.

„To se ale manželovi nezdálo, tak mě dostal přes známé do Prahy, též na neurologii. Dělal mi samá nepřijemná

vyšetření – včetně punkcí – a díky tomu zjistili, že žádný nádor nemám. Přeložili mě pak k profesoru Sedláčkovi na Karlovo náměstí. Pan profesor byl úžasný, dával mi kapačky, sluch se mi snažil všemožně vrátit... Čekala jsem, jestli z toho něco bude... A nakonec z letitého čekání vznikla ta neuroprotéza – tzv. bionické jednoranové ucho.“

Neslyšící mě učili darebárny

V mezidobí, kdy skoro patnáct let neslyšela a čekala na neuroprotézu, na Evě jen málokdo poznal, že je neslyšící. Výborně odezírala, a teprve až když nerozuměla, přiznala, že je neslyšící a poprosila, aby na ni dotyční mluvili pomalu a aby jim viděla na ústa.

Postupem času se mezi neslyšícími začala učit i znakový jazyk. „Ale problém byl, že co jsem se během týdne naučila, velmi rychle jsem zapomněla... A navíc – neslyšící mě učili různé darebárny,“ směje se Eva.

Vláskové buňky

Zatímco v Mostě Evě chybně detekovali nádor a netušili, kvůli čemu neslyší, v Praze se u profesora Sedláčka dozvěděla, že se jí zalily vláskové buňky v Cortiho orgánu, který je součástí hlemýždě vnitřního ucha. „V Mostě mi napsali do papírů, že mám nemoc neznámé etiologie. V Praze se přiklonili k tomu, že to mají na svědomí vláskové buňky, které za normálních okolností vysílají signály do mozku, díky kterým člověk slyší. Ale příčinu zániku těchto buněk nikdo neznal.“

V době, kdy dojížděla do Prahy na vyšetření, už naplno pracovala pro Svaz invalidů (po revoluci Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR), kde byla ve Výkonném výboru a Republikovém výboru.

Práci pro neslyšící zasvětila 35 let svého života. A nikdy nelitovala. Přestože sama měla i další zdravotní potíže. Například tinnitus (pískání v uších). A kvůli ztrátě sluchu i poruchu rovnovážného ústrojí. Přesto neměla čas myslet sama na sebe.

„Dříve žádné tlumočnice nebyly, chodila jsem proto s neslyšícími po úřadech, k doktorům... Jen v Mostu jsem pomáhala asi osmdesáti lidem. A to všechno dlouhá léta jako dobrovolnice zadarmo.“

Největší pomocnice

Velkou oporou jí v práci pro neslyšící byla odmalička její vnučka Evička. „Dělala mi zprostředkovatelku, brala jsem ji všude s sebou za neslyšícími – na výlety, na všechny akce. A byla to právě Evička, která mi pomáhala s papíry, když jsem potřebovala něco vyúčtovat, ale i když bylo potřeba zavolat na Svaz do Prahy.“

„To můžu potvrdit,“ říká se smíchem vnučka Evička, která přišla s Evou na rozhovor. „Ve Svazu působila paní doktorka Maršounová, která velmi ráda povídala. A vždycky, když mi babička řekla: Pojď Evičko, zavoleš do Svazu, říkala jsem babičce – Neeeee, babi, to zase bude hodinový telefonát,“ směje se vnučka, která vzpomíná, jak jako malá i kvůli zdánlivě jednoduchému dotazu, který byl rychle zodpovězený, strávila u telefonu ještě další hodinu.

„Byla na mě milá, všechno mi vždy ochotně řekla, ale ty dlouhé telefonáty... To pro mě bylo vážné utrpení,“ vzpomíná se smíchem Evička.

„Dříve žádné tlumočnice nebyly, chodila jsem proto s neslyšícími po úřadech, k doktorům...“

Když mluvím s babičkou, okolí se směje

Jak vzpomíná na dětství s neslyšící babičkou? „Jsem ročník 1986, takže když jsem se narodila, babička už zanedlouho dostala kochleární implantát a už mě slyšela. Implantátu jsme v rodině říkali ‚haló‘. Vždy, když jsme babičce chtěli něco říct, ptali jsme se – Máš haló?“

Evička tedy přišlo normální, že komunikace s babičkou měla svá specifika. „Odmalička jsem byla vedená k tomu, abych hodně artikulovala a dívala se přímo na babičku, když s ní mluvím, aby mi rozuměla. Díky tomu, že hodně

odezírala, chytala jsem ji třeba často za bradu a otáčela jsem ji k sobě, abych měla jistotu, že mi bude rozumět. Dodnes plno lidí, když mě vidí, jak se bavím s babičkou, se mi směje. Hodně totiž artikuluji, volím jiná slova, jinak skládám věty, víc otevírám pusy... Když jsem s babičkou, prostě mi mozek automaticky přepne na jiný způsob vyjadřování.“

S babičkou trávila velkou část svého dětství i dospívání. „Je tedy pravděpodobné, že mě to hodně ovlivnilo, ale nevědomky. Zřejmě i díky babičce jsem vystudovala sociální školu a později jsem pracovala jako sociální pracovníce v sociálně aktivizačních službách a několik let jako asistentka předsedy Základní organizace neslyšících Most, která je pobočným spolkem Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR.“

Když vybojujete dům za čtyři miliony...

Eva byla celý život velmi průbojný typ, který se nikdy nedařilo. Práce s neslyšícími tento její povahový rys ale ještě více zesílila. „Možná to dnes může znít jako paradox, ale jako neslyšící jsem cítila, že musím všechno pro druhé neslyšící vybojovat. Sídli jsme v budově, která měla jít do privatizace. Věděla jsem, že musím udělat všechno pro to, abychom ji získali. Kolik schůzek kolem toho bylo! To už do Mostu za mnou jezdil i ředitel Svazu pan magistr Černý s paní prezidentkou Smutnou, která byla mým životním vzorem a byla jako moje maminka. Oba mi byli velkou oporou. Obíhali jsme politiky, psala jsem faxy... A povedlo se! Budovu u nádraží, která měla hodnotu čtyř milionů korun, jsme získali za půl milionu.“

V budově v současné době sídlí Krajská organizace Ústeckého kraje patřící Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR. Pod ní pracují tlumočníci, sociální pracovníci a sídlí zde i Základní organizace neslyšících Most a Základní organizace nedoslýchavých Most. Pravidelně se tam konají různé akce.

Nájem za korunu i dvě stě tisíc

„Úžasně je, že si tam dělají neslyšící všechno sami. Od sponzorů sháníme peníze, několikrát se povedlo, že jsme měli od města nájem za symbolickou korunu. Ale byly časy, kdy jsme měli

nájem za 200 000 korun a museli jsme sehnat třeba půlku... Kolikrát nás to stálo spoustu sil, obíhání úřadů, posílání stovek a stovek dopisů po celé republice na úřady, ministerstva... Tu jsme dostali pět tisíc, tu deset tisíc... Tak se to nějak poskládalo. Od někoho pak přišly třeba upomínkové předměty... Díky tomu jsme zase mohli pořádat krásné akce jako Mikuláše, výlety po republice, ale měli jsme i výjezdy do zahraničí, rehabilitační pobyty, akce k různým výročím... Všechno jsme si zvládli dělat svépomocí," říká s hrdostí v hlase Eva.

To vše zvládla s pomocí dvou, maximálně tří lidí. „A třeba náš předseda byl neslyšící a neuměl psát, takže jsme mu to vždycky připravili a rozeslali žádosti jeho jménem... Je pravda, že někdy jsem toho měla nad hlavu... Starala jsem se o domácnost, zahradu, barák... Ale neslyšící pro mě byli motivací, věděla jsem, že to musím zvládnout.“

To ale není všechno. Díky Evě se podařilo zařídit Poradenské centrum v mosteckém Denním stacionáři, stala se ředitelkou Rehabilitačního centra a díky její intervenci Úřad práce zřídil placené místo v Centru pro zdravotně postižené pro jednoho člověka. Mimo jiné byla také ředitelkou Stacionáře v Mostě, místopředsedkyní organizace neslyšících v Mostě a dva roky i jejich předsedkyní.

„Možná to dnes může znít jako paradox, ale jako neslyšící jsem cítila, že musím všechno pro druhé neslyšící vybojovat.“

Telefony nepřijímám

Jak náročná byla pro Evu komunikace s okolím, když téměř čtvrt století byla slyšící a pak si během týdne musela zvyknout na ticho? „Těžké pro mě bylo, že jsem například nemohla používat

telefon. Naštěstí později už byl fax, ten mi komunikaci trochu usnadnil. Ale stejně jsem největší část agendy musela obíhat osobně.“

Eva doteď, i když už má kochleární implantát, netelefonuje. „Dlouhou dobu – více než patnáct let – jsem žila v tichu, než jsem dostala bionické ucho. To se bohužel projevilo – buňky zlenivěly, takže telefonovat mi dělá problémy. Na druhou stranu – i když zavřu oči, slyším. Televizi, slova, hudbu... Stejně je pro mě ale odezírání velmi důležité. Obzvláště v místech jako je například tato kavárna, kde děláme rozhovor. Hraje tu hudba, takže je pro mě složitější oddělit slova od hudebního podkresu.“

Kochleární implantát – Nucleus 22 – má Eva už 23 let a je s ním spokojená. Přesto ji spousta lidí přemlouvá, aby si ho nechala vyměnit za novější typ. „Ale mně vyhovuje. Nevadí mi, že mám k němu ještě šňůrku a krabičku, i když ty moderní jsou už teď závěsné. Nyní jsou dokonce třeba implantáty, které si můžete nastavit v různém prostředí. Jsou tam čtyři volitelné programy... Je to už vymakané.“

Doktory neotravuji

Jak často jezdí Eva do laboratoře Cochlearu na nastavování kochleárního implantátu? Alespoň jednou za rok? „Kdepak, co tři roky, já doktory neotravuji. Slyším, takže to moc neřeším,“ směje se.

S neslyšícími strávila téměř dvě třetiny svého života. Jak je vnímá? „Neslyšící – na rozdíl třeba od nedoslyšavých – se hodně sdružují. A téměř všichni neslyšící odsuzují kochleární implantáty, nechťejí je, chtějí znakovat. Mají svou komunitu. A dle mých zkušeností trvá dlouho, než mezi sebe přijmou slyšícího člověka. Znají se totiž už ze škol, vyrůstali tam spolu, drží pohromadě... Ale na druhou stranu jsou vděční, když jim slyšící pomohou.“

Kam se Eva v současné době radí? Mezi slyšící, nebo neslyšící? „Mezi neslyšící. Táhl mě to k nim vždycky. Cítila jsem totiž, že jim bylo ubližováno, že se s nimi zacházelo ne moc pěkně. Něco třeba na úřadech vyřizovali a úředníci je s tím vyhodili... Tak jsem řekla, to tedy ne, šla jsem s neslyšícími problém vyřešit... A vždycky jsme to vybojovali! A úředníci se ještě omluvili...“

Tlumočníci a tlumočnick

V době, kdy Eva začala v sedmdesátých letech chodit s neslyšícími na úřady a k doktorům, tlumočníci znakového jazyka ještě nebyli. Tu roli proto zastávala Eva s kochleárním implantátem. A jak se na ně dívá dnes? „Jsou tlumočníci a tlumočnicki,“ říká Eva s upřímností sobě vlastní.

„Protože umím odezírat, často se mi stávalo, že jsem věděla, co říkal slyšící tlumočnickovi a co následně tlumočnick všechno řekl – nebo spíš neřekl – neslyšícímu. A častokrát si to tlumočnick hodně zjednodušil.“

„V průběhu života jsem zjistila, že někteří tlumočníci toho neslyšícímu moc neřeknou. Protože umím odezírat, často se mi stávalo, že jsem věděla, co říkal slyšící tlumočnickovi a co následně tlumočnick všechno řekl – nebo spíš neřekl – neslyšícímu. A častokrát si to tlumočnick hodně zjednodušil. Potvrdilo se mi to mnohokrát i přímo od neslyšících. Chodili za mnou – a je to tak dodnes – a říkali mi, že nerozumí tomu, co mají podle pokynu úředníka udělat, že se od tlumočnicka dozvěděli něco, ale zdá se jim to divné. Abych to tedy shrnula – hodně záleží na kvalitě tlumočnicků. Ale to je asi jako v každé profesi. Máte dobrého řemeslníka a pak třeba i toho, po kterém abyste si ještě ty věci spravili sami...“

text ve ZJ

HEINRICH LANDESMANN

Muž, který otevřel hluchoslepým svět

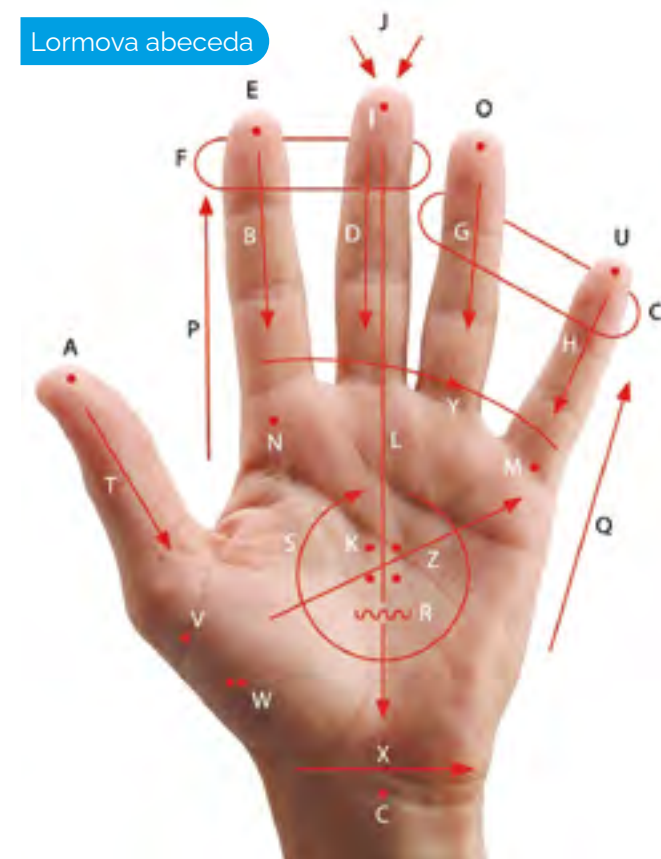
Heinrich Landesmann (9. srpna 1821, Mikulov – 4. prosince 1902, Brno), známý též pod pseudonymem Hieronymus Lorm, rodák z Moravy, který příští rok oslaví dvousté výročí narození, byl hluchoslepý básník, filozof a bojovný novinář.

Na základě náhlé sluchové ztráty v 15 letech a postupného se zhoršování zraku se stal tvůrcem jednoho ze systémů ruční dotekové abecedy hluchoslepých, tzv. Lormovy abecedy, která se dodnes používá nejen v České republice, ale i v celé řadě dalších zemí.

Mládí prožil Heinrich Landesmann v tzv. metternichovském absolutismu, tj. v období, kdy byly utlačovány veškeré projevy svobodného ducha a byla zavedena cenzura. Proti praktikám tohoto režimu ostře vystupoval a stal se tvrdým kritikem politického i literárního života té doby. Ve veřejných vystoupeních se dožadoval práva na svobodu slova.

Za své postoje býval pronásledován, a proto začal užívat zmíněný pseudonym Hieronymus Lorm. Z bezpečnostních důvodů se odstěhoval do Německa, kde mohl pokračovat ve své novinářské a kritické činnosti. Po březnových dnech roku 1848, kdy padl Metternich a jeho vládní systém, se Lorm

Lormova abeceda

vrátil zpět do Rakouska. Usadil se v Badenu u Vídně, odkud redigoval fejetonový sloupek deníku Wiener Zeitung.

Roku 1881 přišel Lorm zcela o zrak. Aby dokázal s okolím i nadále komunikovat, vytvořil jednoduchý dorozumívací systém založený na hmatovém poklepávání a stiscích dlaně. Poprvé byl tento systém veřejnosti představen jeho dcerou Marií Landesmannovou až v roce 1908.

Uvedená forma dorozumívání s hluchoslepy se osvědčila natolik, že se užívá dodnes a řadí se mezi základní komunikační systémy takto zdravotně postižených lidí. Je upravena do několika jazyků, neboť původní abeceda byla vytvořena pro německý jazyk.

Roku 1892 se Lorm odstěhoval do Brna k synovi Ernstovi, který tu působil jako lékař. U něj strávil poslední léta života a zde napsal hlavní filozofické dílo Der grundlose Optimismus (Bezedný optimismus). Zemřel 3. prosince 1902. Ve svých dílech se postupně propracovával řadou meditativních estetických a filozofických esejů od beznaděje přes osobní rezignaci až k „bezednému optimismu“.

Lormův odkaz je živý i dnes – ať již užíváním jeho prstové dotekové abecedy mezi hluchoslepy a nevidomými, nebo jeho duchovní silou, která je inspirující pro nás všechny. ■

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

Kdo máte Facebook a jste fanoušky Svazu či projektu Jsem jedno ucho, určitě jste si všimli, že pro vás natáčíme krátká osvětová videa Věděli jste, že... Přinášíme vám malou ochutnávku.

Máte tipy, co by v dalších dílech nemělo chybět? Napište na cezova@snn-cr.cz. Děkujeme!

1. ...se veletrh INSPO již podruhé přesouvá? Nový termín stanovili organizátoři na 10. duben 2021. Na termín 12. října 2020, kdy se měla konference přesunutá z jara konat, ale organizátoři slibují zhruba dvouhodinový stream, během kterého vyhlásí cenu Rafael a představí malou ochutnávku toho, co se bude dít na konferenci v dubnu 2021.
2. ...na celém světě máme 200 znakových jazyků? Celkově užívá znakový jazyk něco přes 70 milionů lidí. A sluchově postižených je nejspíše kolem půl miliardy.
3. ...slavíme 23. září Mezinárodní den znakových jazyků?
4. ...neslyšící používají ke komunikaci mobilní aplikace jako jsou WhatsApp, Glide, Messenger, Viber nebo Skype?
5. ...mají všechny subjekty státní správy od 23. září 2020 povinnost opatřovat videa a zvukové soubory na svých internetových stránkách titulkami? K tomuto datu totiž vstupuje v platnost příslušná část nového Zákona o přístupnosti (99/2019 Sb.). ■

OCENĚNÍ PREZIDENTKY SNN ČR

Národní rada osob se zdravotním postižením (NRZP) slavila v Jízdárně Pražského hradu 20 let. A při této příležitosti na konci srpna ocenila i naši prezidentku Šárku Prokopiusovou, která je od roku 2012 členkou předsednictva, za dlouholetou práci pro NRZP. ■

Z celého srdce gratulujeme!

VÝSLEDKY SOUTĚŽE O ROUŠKY S PRŮHLEDNÝMI OKÉNKY

Na začátku září jsme vyhlásili na Facebooku Jsem jedno ucho a FB Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR soutěž o tři roušky s průhlednými okénky od naší fanynky Týnky Šimralové.

Soutěžní otázka zněla:

V Národním divadle vzniklo ve spolupráci s neslyšícími v roce 1954 představení, které bylo oceněno 1. místem v celostátní soutěži. Jak se představení jmenovalo?

Protože jsme si byli vědomi, že je to otázka pro fajnšmekry, dali jsme návod, aby odpověď našli opravdu všichni. Avizovali jsme, že správnou odpověď najdou soutěžící v pro-sincovém časopisu Jsem jedno ucho (6/2019) v pravidelné rubrice Věděli jste, že...

A zde jsou tři výherci:

1. Martina Kopecká
2. Naty Bartošová
3. Dóra Bajcsy

Výhercům gratulujeme!

Roušku si můžete vyzvednout po předchozí domluvě (napište prosím e-mail na cezova@snn-cr.cz) ve Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR na Karlínském náměstí. ■

ZPRÁVY V ČZJ | Radka Nováková: Než byla vytvořená pozice neslyšícího editora, docházelo k neshodám se slyšícím editorem kvůli výběru zpráv

Pojďme se vrátit zpátky v čase o dvacet let. Jak vypadaly přípravy na 1. vysílání Zpráv v českém znakovém jazyce, které se poprvé vysílaly 1. května 2000?

Radka Nováková: Přípravy na vysílání byly dlouhé, začaly ještě o tři roky dříve, ve spolupráci s organizací ASNEP a tehdejší výkonnou ředitelkou Romanou Mázerovou. Romana vystudovala žurnalistiku a jezdila za svým partnerem do Finska. Tam si všimla, že mají neslyšící ve vysílání vlastní zprávy ve znakovém jazyce. A řekla si, že by takové zprávy mohly být i u nás v Čechách. Po návratu z Finska se Romana nápadu držela a začala

jednání, jaký by měl být koncept zpráv. Finsko bylo velkým vzorem. ASNEP pak otevřel přípravné kurzy pro neslyšící, kteří by měli zájem o práci moderátora zpráv v televizi. Byla to taková předpříprava na to, aby byli k dispozici proškolení neslyšící, kdyby už televize řekla ano.

Podílela jste se také na této předpřípravě?

V té době jsem studovala na Filozofické fakultě UK. U samotných příprav jsem tedy nebyla. Až když mě oslovila profesorka Macurová, tak jsem se dostala do zpravodajského týmu, naskočila jsem až do rozjetého vlaku.

Jak vzpomínáte na to naskočení do rozjetého vlaku?

Pro všechny to byla velká neznámá. Nacvičovali jsme s kamerou... Já jsem studovala vysokou školu, měla jsem výhodu, že jsem byla zvyklá na projev v českém znakovém jazyce. (chvilí přemýšlí) Když se ale teď na sebe zpětně podívám a vidím, jak jsem dělala pauzu po každé větě... (smích)

Jak se lišily zprávy od těch dnešních? Co všechno bylo jiné?

Zprávy byly jenom pětiminutové a vysílalo se od pondělí do pátku. Také ještě neexistovala rubrika Ze světa nesly-

šících. Nebyla také vytvořena pozice neslyšícího editora, kterou máme nyní a jsme na to pyšní. Kolikrát bohužel docházelo k neshodám se slyšícím editorem kvůli výběru zpráv.

Můžete uvést příklad?

Slyšící editor například vybíral zprávy, které pro nás neslyšící nebyly atraktivní. Slyšící editor třeba vybral zprávu o tom, že zemřel nějaký hudební skladatel. Nebo že se chystá hudební festival... To zkrátka pro naši cílovou skupinu nebylo...

„...chtěli změnit koncept zpráv a jejich název - aby to nebyly Zprávy ve znakové řeči, ale ve znakovém jazyce.“

Pak nastal zlom v roce 2008...

ASNEP a jeho tehdejší výkonná ředitelka Martina Kronusová spolu s Věrou Strnadovou a Petrem Vysučkem chtěli změnit koncept zpráv a jejich název - aby to nebyly Zprávy ve znakové řeči, ale ve znakovém jazyce. A vznikla i pozice neslyšícího editora. Společně s komisí pro tlumočnický EKOTN a tehdejší její předsedkyní Nadou Dingovou a již už mnohokrát zmiňovanou Věrou Strnadovou se hledal vhodný editor. A byla jsem oslovena já.

Do té doby jste byla moderátorka zpráv, bylo pro vás těžké tuto pozici opustit?

Ano, bylo to těžké rozhodování. Tu práci před kamerou jsem měla moc ráda, ale přijala jsem nové místo. Po týdnu jsem se v roli editorky střídala s Markétou Spilkovou, pak přibyl i Petr Vysuček, ale to jen na krátkou dobu, a Veronika Chladová. A potom se tým ještě rozšířil o Pavlínu Spilkovou.

Anna Pangráčová: A zajímavostí je, že už v té době ve zprávách byli moderátoři Vendula Panská a Sergej Josef Bovkun, kteří tam pracují dodnes. (úsměv)

Od roku 2008 byly zprávy pro neslyšící již každý den?

To ještě ne, ale stala se jedna velmi důležitá změna - od 1. dubna nastoupil neslyšící editor. Od září vznikla také rubrika Ze světa neslyšících a zprávy byly nově desetiminutové. Navíc došlo i ke grafické úpravě. Předtím byl pohyblivý obrázek, nově byla statická fotografie a popisek, což je pro diváky příjemnější.

Jaký byl z vašeho pohledu další důležitý zlom?

Anna: Rok 2014. Od té doby jsou zprávy vysílány každý den v týdnu. Navíc od tohoto roku nedochází k rušení zpráv při akcích jako jsou olympiády. To dříve nebylo. Takováto sportovní událost měla vždy přednost. A naše zprávy byly bez náhrady zrušeny.

Hodně se nyní mluví o tom, jestli jsou Zprávy v českém znakovém jazyce ještě potřeba, když jsou tlumočené Události. Co na to říkáte?

Anna: Věřím, že je Česká televize nezruší. Pro nás by to byl velký krok zpět. Zprávy v českém znakovém jazyce jsou v našem přirozeném jazyce. Informace přináší neslyšící moderátor přímo neslyšícím divákům, kromě Televizního klubu neslyšících žádný jiný pořad nenajdeme. Co by se nám ale líbilo - kdyby zprávy byly - jako to bylo již

v minulosti - o hodinu dříve. Dávalo by smysl, kdyby zprávy byly vysílány třeba v 18,45 h., tedy před hlavními zprávami, ne až po nich v 19,50 hodin, jako jsou nyní. Neslyšící diváci by nejprve získali zhuštěné informace přímo ve znakovém jazyce od neslyšícího moderátora a pak by mohli pokračovat ve sledování Událostí, kde jsou zprávy prezentovány ve větším detailu.

„Během cca dvouhodinové přípravy překladu všichni úzce debatují, aby nedošlo k nějaké záměně nebo zkreslení informací.“

Anno, fungujete jako editorka zpráv. Můžete popsat, jak vypadá váš den v České televizi?

Kolem jedné hodiny začínám připravovat zprávy, které se musí vejít do deseti minut. Pak přichází tlumočník, přečte si zprávy, zaměří se zejména na obsahovou stránku sdělení a je připraven k ruce moderátorovi. Moderátor si pak sám připravuje samotný překlad. Během cca dvouhodinové pří-

pravy překlady všichni úzce debatují, aby nedošlo k nějaké záměně nebo zkrácení informací. Důležitý je proces překlady – každý z moderátorů má svůj postup překlady. Já jako editorka ještě posílám obrázky grafikovi, který je naformátuje. Kontroluji překlad, doladíme a jdeme na nácvik. Kolem půl páté moderátor natáčí ve studiu a editor s tlumočníkem sedí v režii. V pět máme hotovo.

Radka: Důležité je, že hlavní slovo má neslyšící editor. Když se například moderátor při natáčení ve studiu překne, editor zasáhne a natočí se to znovu.

Kdo má na starosti zvukový výstup zpráv? Kdo je čte?

Anna: Ano, to je dobrá otázka. Spolupracujeme se slyšícími editory, kteří si náš text upravují, aby to dobře znělo do mluveného slova. Je to tedy slyšící editor, který pak zprávy čte.

Spolupracujete se slyšícími editory i v jiné oblasti?

Radíme se s nimi. Musíme například dbát na to, abychom nedělali nějaké značce reklamu. Když například kandidoval do politiky Petr Vysuček, pro nás neslyšící to byla zajímavá informace, že jsou neslyšící kandidáti.

Naši slyšící kolegové nás však upozorňovali, abychom ve zprávách nepreferovali konkrétní strany, abychom byli korektní.

„...předtočený pořad s sebou nese i nevýhodu. Zprávy mohou být kvůli tomu, že je tam časová prodleva, než se vysílají, zastaralé.“

Anna se stala koordinátorkou celého týmu Zpráv v českém znakovém jazyce. Jak se tato změna projevila ve zprávách?

Radka: Byla zvolena celým týmem neslyšících, má naši důvěru. Chodí na pravidelné porady celého zpravodajství

České televize, kde jsou vedoucí kultury, zpravodajství, sportu...

Anna: Chodím tam s tlumočníkem, kterého hradí televize. Do té doby, než jsem se stala vedoucí týmu, žádných porad s vedením České televize jsme se jako neslyšící neúčastnili. Teď cítím, že o nás ostatní ví, že jsme více respektováni.

Zprávy jsou předtáčené. Dovedete si do budoucna představit, že by byly vysílány naživo?

Radka: Myslím, že je pro nás výhodnější, že jsou ze záznamu. Nejsme vystudovaní novináři, nemáme za sebou takový postup všemi pozicemi jako ostatní kolegové moderátoři v České televizi. Během natáčení lze záznam zastavit a chyby opravit. To je vždy méně stresující. Také je problém s místem – v jednom studiu vysílá ČT 1, v druhém ČT 24, ve třetím jsou tlumočníci. Všechno nelze tudíž vysílat živě. Ale samozřejmě předtočený pořad s sebou nese i nevýhodu. Zprávy mohou být kvůli tomu, že je tam časová prodleva, než se vysílají, zastaralé. Když s natáčením skončíme v pět, do 19,50 h., kdy jsou zprávy vysílány, se může ještě leccos změnit. Ale s tím se zkrátka musí počítat... Uvidíme, co přinese budoucnost. ■

REPORTÁŽ ZÁKLADNÍ ORGANIZACE NEDOSLYCHAVÝCH OSTRAVA-PORUBA, P.S.

Nádherná příroda, prima parta, logopedická cvičení. Ale také spousta výletů, koupání se v hotelovém bazénu a skvělé jídlo a pití. Tak to vypadalo na rekondičním pobytu v Beskydech v hotelu Kryštof, kam se sjeli členové Ostravského spolku nedoslýchavých z Ostravy-Poruby. Od 27. června do 4. července si užívali zasloužený týden nejen plný relaxace, ale také sportovních aktivit prokládaných praktickými nácviky se speciální pedagožkou Lenou Vaňkovou.

Hned na začátek Lena všem členům spolku ukázala, že je jednou z nich. Tedy nedoslýchavá.

„Maminka měla už delší dobu podezření, že špatně slyším. Ale u dětského lékaře ji uklidňovali, že jen plaší. Na pískání foukacích hraček jsem se otáčela, v místnosti bylo hodně skla a zrcadel, a tak doktora ani nenapadlo, že by mělo být něco špatně... Postupem času ale přibývaly situace, kdy třeba

spadlo nádobí a já se neotočila... Nebo na mě rodiče volali z jiné místnosti a já jsem nereagovala. Proto mě naši vzali nakonec rovnou na foniatrii, kde rodičům řekli, že mám praktickou hluchotu,” vyprávěla posluchačům na rekondičním pobytu třiačtyřicetiletá Lena Vaňková.

Lena se už jako malá viděla jako přírodovědkyně. Na vysoké škole se proto specializovala na fyziologii rostlin.

„Nakonec jsem ale zjistila, že to není v laboratoři ono, že mi chybí kontakt s lidmi. Už v pubertě, když jsem hledala svou identitu, jsem podvědomě hledala lidi, kteří také špatně slyší. Dostala jsem se na kurzy znakového jazyka a vyvinulo se to až v to, že jsem vystudovala speciální pedagogiku – obor Tělesná a pracovní výchova zdravotně postižených na FTVS.“

Stejně jako její maminka, i Lena se stala speciální pedagožkou. Pracuje v Centru pro dětský sluch Tamtam v Ostravě, kde pomáhá rodinám s dětmi se sluchovým postižením.

A jak se jako dítě sama Lena učila vyslovovat různá písmena?

„Logopedka, ke které jsem s rodiči docházela, používala drátek s kolečkem na konci. Tím ukazovala, kam jazyk v puse správně patří. Bylo to dost nepříjemné, neměla jsem to ráda. Moje maminka se z toho poučila a s dětmi v logopedické školce pak používala raději slanou tyčinku, nebo v případě písmena „L“ třeba kousek čokolády a dítě muselo horní patro vylízt.“

Jednou z věcí, které Lena dala na rekondičním pobytu také k dobru, byl výběr budoucího partnera.

„Než jsem poznala manžela, měla jsem pár vztahů. Mnoha mužům však chyběla empatie, schopnost vcítit se do toho, co člověk se sluchovým postižením potřebuje. Například že je blbost zvát mě do restaurace, kde je tma a hoří tam jedna svíčka... Prostě někteří nedomyšleli ty situace... Proto jsem ráda, že manžel i díky své práci ví... Bylo příjemné, když mě vzal na film s titulky. Věděl, že z dabovaného bych nic neměla... Nebo když byla tma, mobilem si posvítíl na pusku, abych mohla odezřít, co říká... Mnoha lidem se to může zdát jako drobnost, ale tohle byly právě ty „drobné“ střípky, které mi usnadňovaly komunikaci.“ ■

Rekondiční pobyt se mohl uskutečnit i díky finanční podpoře:

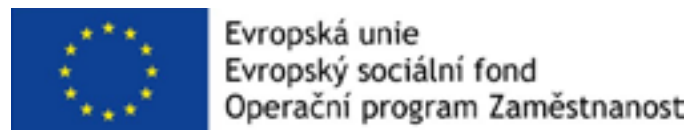
- Moravskoslezský kraj
- Statutární město Ostrava
- Městský obvod Ostrava-Jih
- Městský obvod Ostrava-Poruba
- Městský obvod Stará Bělá
- OÚ Stará Ves nad Ondřejnicí

ZKVALITŇUJEME SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO NESLYŠÍCÍ

CZ.03.2.63/0.0/0.0/17_071/0007605

Mnohé organizace zjistily, že standardy nejsou nutné zlo, ale užitečný nástroj

Zatímco pro mnoho lidí znamenal začátek prázdnin zaslouženou dovolenou, 1. červenec se v Karlíně nesl v duchu setkání odborných konzultantů v rámci projektu Zkvalitňujeme sociální služby pro neslyšící.

Na tříhodinové schůzce se sešli odborní konzultanti a zástupci projektu s Mgr. Šárkou Prokopiusovou, prezidentkou SNN v ČR, z.s. a koordinátorkami cílové skupiny projektu Mgr. Helenou Čáповou a Bc. Kateřinou Jakubovou.

Všichni zúčastnění se shodli na tom, že organizace zapojené do projektu začínají chápat důležitost standardů.

„Mnohé organizace zjistily, že standardy nejsou nutné zlo, ale užitečný nástroj,“ řekla svým kolegům jedna z konzultantek projektu Mgr. Jitka Koutová, DiS.

V rámci projektu se také ukázalo, že samotný sluchový handicap není (z hlediska zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) nepříznivou sociální situací. Ale lidé s tímto druhem handicapu mohou být více ohroženi některou z nepříznivých sociálních situací z důvodu zhoršeného přístupu k informacím.

Konzultantka Mgr. et Ing. Štěpánka Syrovátková upozornila, že mohou například snadněji spadnout do dluhové pasti. Velkým přínosem v rámci projektu je podle koordinátorky Heleny Čáповé to, že si všechny zapojené organizace musely znovu definovat, co z jejich činnosti je sociální služba a proč.

„To se pak odráží v individuálním jednání s klienty. V organizacích také došlo k základnímu vymezení sociální služby – pro koho a proč tu jsou. A to celé se odehrávalo v kontextu zákona o sociálních službách,“ vyzdvihla Helena Čáповá.

Podle konzultantů je jedním z výsledků i uvědomění, že organizace jsou na rozdílné úrovni v naplňování standardů kvality.

Konzultant Mgr. Rostislav Maceček zase poukázal na to, že se projekt stal dobrou vstupní analýzou. „Pro organizace bylo velkým plusem, že se na sociální služby nahlédlo zvenčí a udělal se audit. A co je nejdůležitější – těch pět následných konzultací bylo šitých přímo na míru jednotlivým organizacím.“

Všichni konzultanti se shodli na tom, že každá organizace si z projektu vzala něco jiného.

„Někdo potřeboval začít – nejdůležitější pro něj byl tedy audit cílený na potřeby, někdo naopak potřeboval podpořit v dotáhnutí... A bylo na nás – na konzultantech, abychom hledali optimální řešení,“ uzavřela Mgr. Jitka Koutová, DiS. ■

Konzultace s externími odborníky

Na zmíněný „audit“ navazuje v rámci projektu další aktivita – a to konzultace s externím odborníkem (konzultantem) s cílem aktualizovat standardy kvality a navazující metodické postupy.

Každá ze zapojených sociálních služeb má v rámci projektu k dispozici 5 konzultací zaměřených na potřeby jejich sociální služby. V některých sociálních službách se již úspěšně uskutečnilo všech pět konzultací, v jiných ještě konzultace trvají.

Standardy kvality sociálních služeb

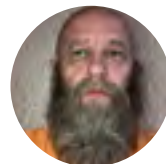
Standardy kvality sociálních služeb (zkráceně též „standardy“ nebo také „SQSS“) jsou souborem 15 kritérií, které pomáhají poskytovatelům sociálních služeb stanovit podmínky, způsob a kvalitu poskytovaných sociálních služeb. Upravují například cíle sociální služby, práva klientů, smlouvu mezi klientem a poskytovatelem sociální služby, podávání stížností či personální zajištění. Tyto standardy musí dodržovat všichni poskytovatelé registrovaných sociálních služeb a jsou definovány ve Vyhlášce č. 505/2006 Sb. Dodržování těchto standardů (a dalších povinností poskytovatelů sociálních služeb stanovených zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) je kontrolováno inspekcí prováděnou Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV).

Zeptali jsme se odborných konzultantů...

1. Co jste si z projektu odnesl/a?
2. Co byste přál/a do budoucna organizacím, aby si z účasti na projektu vzaly?

Mgr. Rostislav Maceček

1. Seznámil jsem se se službami poskytovanými specifické cílové skupině. Díky tomu jsem měl vhled do služeb, které jsou poskytované lidem se sluchovým handicapem. A mohu také říct, že jsem byl překvapený rozdílem v kvalitě poskytovaných služeb.
2. Přál bych si, aby organizace využily projektu k dalšímu rozvíjení služeb.

Mgr. et Ing. Štěpánka Syrovátková

1. Bylo pro mě velkým přínosem spolupracovat s organizacemi, které pracují s cílovou skupinou, se kterou se setkávám sporadicky. Bylo zajímavé zjišťovat specifika, moci být u spolupráce s organizací – Svazem neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR – která má tak dlouhou historii – se všemi výhodami i nevýhodami. Práce na tomto projektu mi vyhovovala i díky možnostem hledat kreativní řešení – s respektem ke specifickým jednotlivých služeb a jejich poskytovatelů.
2. Organizacím bych přála, aby braly zákon o sociálních službách jako pomocníka. Aby nacházely radost v tom, že mohou práci reflektovat přes ucelený systém – zákon o sociálních službách a že standardy nejsou bič, ale pomáhají. Nevytváří omezující ohrádku, ale naopak dávají velké pole působnosti.

Mgr. Jitka Koutová, DiS.

1. Díky projektu jsem se podrobně seznámila se službami, které jsem do té doby znala jen jako adresy ve svém pracovním adresáři. Poznala jsem také při osobních setkáních pracovníky různých poboček SNN ČR, některé své kolegy a další pracovníky, kteří poskytují sociální služby pro klienty se sluchovým postižením.
2. Základ mají. A teď by bylo dobré, kdyby s ním organizace pracovaly. Mohou se dále vzdělávat... Mou fantazijní představou je, že si samy budou hledat kurzy... A třeba za rok, kdyby byla nějaká nová výzva – využily by zase možnosti se přihlásit. A podpořit zase třeba jiné služby. Důležité je, co si z toho organizace vezmou. Ale věřím, že díky přátelské formě podpory to všechny organizace posunulo. Čím více toho o standardech také vím, tím více jsem přesvědčená, že je to správný nástroj. Aby např. tlumočníci věděli, že tohle už je jejich osobní zóna, kam jim klienti nesmí zasahovat, aby se vytvořilo bezpečné prostředí nejen pro pracovníky, ale i pro klienty. Protože když obě strany ví, co mohou očekávat, je to nejen praktické, ale i profesionální.

KONFERENCE VE ZLÍNĚ

Století rozvoje péče o osoby se zdravotním postižením

TEXT: Šárka Prokopiusová
FOTO: zlin.eu

V úterý 18. 8. 2020 se v zasedací místnosti zastupitelstva Zlínského kraje ve Zlíně konala krajská konference pořádaná Zlínským krajem ve spolupráci s NRZP nazvaná Století rozvoje péče o osoby se zdravotním postižením. Záštitu převzal hejtmán Zlínského kraje Jiří Čunek, který konferenci také zahájil pravdivými slovy: „Zdravý člověk si ani neuvědomuje, kolik je všude nástrah pro lidi s nějakým handicapem, s jakými problémy se musí potýkat například vozíčkáři, nevidomí nebo neslyšící.“

Příspěvky se týkaly různých oblastí péče o osoby se zdravotním postižením. Např. byla představena koncepce rozvoje

pobytových sociálních služeb ve Zlínském kraji, nebo výstupy ze statistického šetření Českého statistického úřadu na téma osoby se zdravotním postižením a jejich potřeby.

Jako prezidentka Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR jsem se ve svém příspěvku věnovala historii péče o neslyšící a upozornila jsem na nejpalčivější problémy v současnosti, zejména nedostatečné legislativní postavení tlumočnicků ZJ a jejich vzdělávání. Podle vyjádření hejtmána Čunka i radní pro sociální věci Michaely Blahové je třeba osobám se sluchovým postižením věnovat dostatečnou pozornost – a to i v rámci dalších sociálních služeb. ■

TLUMOČNICKÁ SLUŽBA ZA STAVU NOUZE

CENTRUM SLUŽEB
PRO NESLYŠÍCÍ A NEDOSLYCHAVÉ
O.P.S.

*Jsme mostem
mezi dvěma světy.*

Posláním organizace je poskytovat tlumočení, základní poradenství a obecně prospěšné aktivity občanům se sluchovým postižením profesionálním způsobem na území Moravskoslezského kraje a šířit osvětu vůči veřejnosti k překonání komunikačních bariér. Tlumočnickou službu jsme poskytovali i v době nouzového stavu, který byl vyhlášen ve spojitosti s pandemií COVID-19. Byť tato situace pro nás byla zcela nová, podařilo se nám zajišťovat tlumočení, a to prostřednictvím moderních technologií on-line.

Co nouzový stav přinesl naší organizaci? Efektivně jsme se naučili pracovat na dálku, používat více moderní technologie a aplikace (především videohovory), naučili jsme se lépe si zorganizovat čas, minimalizovat riziko prokrastinace. Vystoupili jsme ze své komfortní zóny. Pracovali jsme samostatněji. Naučili jsme se lépe organizovat práci přes internet. A konec konců jsme také projevíli schopnost vést tým na dálku.

Abychom vše zvládli, bylo nezbytné nastavit správný pracovní režim a vytvořit si pracovní místo doma. Zajistit ochranné pomůcky a informovat klienty, kteří nemají doma internet, seniory se sníženou schopností komunikace. Klienti i tlumočníci zjistili, že některé věci lze řešit rychleji on-line než osobní návštěvou. Velmi se osvědčily on-line videohovory s klienty a třetí osobou (lékařem, úřadem, rodinou). Jedinou překážkou byla kvalita připojení k internetu.

Fyzické terénní tlumočení však zůstávalo u neodkladných a život ohrožujících situací. A těch opravdu nebylo málo a týmovou spoluprací jsme to vše zvládli. Zde neprobíhalo tlumočení snadno, zvláště když slyšící strana nevěděla, jak telefon nastavit, aby bylo na tlumočené informace vidět. Při tlumočení u lékařů byla na straně klienta i lékaře znát nervozita. To však výkon tlumočnicka nesmělo ovlivnit. Krize posunula práci tlumočnicka a tlumočnickou službu hodně dopředu. Díky spolupráci s Charitou Opava, která věnovala ochranné pomůcky, díky kraji a také díky jednotlivcům pracoviště CSNN i zaměstnanci byli plně vybaveni. Po celou dobu jsme spolupracovali s ČT 1, ČT 24, ČT 3 a zajišťovali jsme tlumočení v regionální televizi Ostrava.

Jen pro ilustraci náročné práce uvádíme příklad: Hodiny obvolávání zabralo zprostředkování kontaktu v případě jednoho klienta, který se vrátil ze zahraničí a nastoupil do karantény. Po nahlášení lékařce si klient pro odběry vybral nemocnici, kterou měl nejbližší. Praktická lékařka uvedla, že nemocnice bude volat a upřesní přesný termín a čas odběru. Doktorce se bohužel nepodařilo do systému uvést poznámku, že má být klient kontaktován prostřednictvím SMS, proto naše služba uvedla svoje telefonní číslo. Následně volala zdravotní sestra, zda klient přijede. Přišlo se na to, že klient nemá auto. Nemocnice nemůže provést odběr vzorku v případě, že se dotýčný dostaví pěšky. Při dalším telefonátu praktická lékařka uvedla, že lze zajistit sanitku, nikoliv infekční. Další telefonát proto vedl na krajskou hygienickou stanici.

Celý případ dopadl tak, že odběr proběhl přímo před domem klienta. Před odběrem zavolali do naší služby a domluvil se individuální způsob komunikace s klientem. Při samotném odběru a testování není totiž prostor na psaní na papír nebo na on-line spojení s tlumočnickem. Zvolený způsob domluvy, jak se odběrné místo bude domluvat s klientem při samotném odběru, tlumočnice předem přetlumočila klientovi do znakového jazyka on-line videem. Samotný odběr tak proběhl bez komplikací domluvou pomocí čísel, jejichž použití bylo předem domluveno, např. když klient přišel k sanitzce, zdravotník ukázal číslo 1, klient už věděl, že má vypláznout jazyk.

To je jeden z příkladů dobré praxe. Když je vůle, je i cesta k nalezení komunikace. A příkladů dobré praxe je celá řada. Naše tlumočnická služba je pomyslným mostem, který staví cestu k bezbariérové komunikaci. Těší nás, že se to podařilo i v této nesnadné době. ■

SOUDNÍ TLUMOČNÍCI A PŘEKLADATELÉ POŽADUJÍ PEVNOU ZÁKLADNÍ SAZBU ODMĚNY ZA TLUMOČENÍ A PŘEKLAD

Pracovní skupina soudních tlumočnicků pro legislativu předložila včera Ministerstvu spravedlnosti soubor připomínek k návrhu vyhlášky o odměnách a náhradách za výkon tlumočnické a překladatelské činnosti. Společně s novým zákonem o soudních tlumočnících a soudních překladatelích nabyde připravovaná vyhláška účinnosti dne 1. ledna 2021. Za největší problém navrhovaného znění považuje pracovní skupina skutečnost, že základní sazba odměny za tlumočnické a překladatelské úkony je stanovena rozpětím „podle náročnosti úkonu a míry potřebných odborných znalostí“. Není však definováno, podle jakých kritérií má být náročnost a míra odborných znalostí posuzována a jakou kvalifikaci má mít posuzovatel.

Zástupci tlumočnicků a překladatelů nejsou přímo zapojeni do vzniku předpisů upravujících výkon jejich činnosti. Pracovní skupina soudních tlumočnicků pro legislativu sdružující všechny profesní organizace tlumočnicků a překladatelů v ČR včetně akademických pracovišť proto své připomínky předložila pouze jako nepovinné připomínkové místo.

Předsedkyně Komory soudních tlumočnicků ČR Eva Gorgolová k návrhu uvedla: „Vyhláška neřeší problém, na jehož existenci tlumočnické organizace upozorňují Ministerstvo spravedlnosti již 25 let.“ Základní sazba odměny za tlumočnické a překladatelské úkony je totiž v novém návrhu stanovena rozpětím od 350 do 600 Kč za hodinu tlumočení nebo stranu překladu podle náročnosti úkonu a míry potřebných odborných znalostí. Nedefinuje však, k čemu má zadavatel při určení výše odměny přihlížet. Zároveň ale počítá se snížením či zvýšením odměny v procentech ze základní sazby, což se při nejednotné základní sazbě jeví přinejmenším jako sporné.

To znamená, že stávající praxe, kdy zadavatelé bez kvalifikace přiznávají tlumočnickům různou výši odměny dle své libovůle, bude i nadále pokračovat. Pracovní skupina upozorňuje na to, že nejednotnost odměňování představuje pro tlumočnický zásadní problém zejména proto, že nezaručuje právo na spravedlivou odměnu a také proto, že dopředu nevědí, kolik za svou práci dostanou zaplacen. Odmítnout překlad nebo tlumočení přitom bez závažných důvodů pod hrozbou sankce nemohou.

Nový legislativní návrh obsahuje celou řadu dalších ustanovení, s nimiž se tlumočníci a překladatelé nemohou ztotožnit. Například etapizaci zvyšování odměn, jejichž výše se neměnila od roku 2003, snížení sazby odměny za „opakující se jednoduché překlady“ nebo to, že překladatelé mají podle návrhu vyhlášky i nadále zůstat jediným povoláním, jemuž

nenáleží žádná odměna za vyhotovení stejnopisů úkonu, které jsou po nich zadavateli požadovány.

Na nedostatky systému odměňování tlumočnicků pracovní skupina upozornila rovněž v dopise určeném předsedům soudů a vedoucím státním zástupcům. Samostatný dopis pracovní skupina zaslala spolu s připomínkami k návrhu vyhlášky ministryni spravedlnosti M. Benešové. Své výhrady podepsané srovnáním se stavem odměňování soudních tlumočnicků a překladatelů v okolních zemích adresovala pracovní skupina také ministryni financí A. Schillerové.

Úplné znění připomínek pracovní skupiny bude v nejbližších dnech zveřejněno na stránkách Komory soudních tlumočnicků ČR (www.kstcr.cz).

Další informace za pracovní skupinu poskytne Komora soudních tlumočnicků ČR (kstcr@kstcr.cz) a iniciativa Za lepší zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (zalespizakon@gmail.com, Facebook: <https://www.facebook.com/soudni.tlumoceni.preklady/>). ■

JSEM JEDNO
2020
Veronika Cézová

pozvánka

Srdečně Vás zveme na křest knihy
Jsem jedno ucho 2020
autorky Veroniky Cézové, tiskové mluvčí
Svazu neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR.

Kdy? 24. září 2020 v 17.00 hodin

Kde? Karolinum Univerzity Karlovy

Záštitu nad slavnostním pokřtěním knihy udělil
rektor Univerzity Karlovy
prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA.

UNIVERZITA
KARLOVA

UNIVERZITA
KARLOVA

Praha, 24. července 2020

Vážená paní inženýrko,

obdržel jsem Váš dopis se žádostí o záštitu nad křtem knihy „Jsem jedno ucho“, který pořádá Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR a jež se uskuteční 24. září 2020 v Karolinu.

Vaši žádosti rád vyhovuji a záštitu nad křtem knihy „Jsem jedno ucho“ přijímám.

Přeji mnoho úspěchů knize, jež zaznamenává životní příběhy osob se sluchovým handicapem. Věřím, že kniha přiláká velké množství čtenářů a přiblíží široké veřejnosti život lidí se sluchovým handicapem.

S pozdravem

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc.

Vážená paní
Ing. Veronika Cézová
tisková mluvčí
Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s.
Karlínské nám. 59/12
186 00 Praha 8

Ovocey 5/540, 116 16 Praha 1
telefon: (+420) 224 991 312-4
e-mail: rektor@univ.cz
http://www.univ.cz

SNN VÁS ZVE
DO SEMAFORU NA DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ

KDYBY TISÍC KLARINETŮ

PÁTEK 25. 09. 2020 OD 19 HOD
DIVADLO SEMAFOR
DEJVICKÁ 27, PRAHA 6

Představení bude tlumočené
do českého znakového jazyka
(KukátkOO)
a simultánně přepisováno
(ČUN)

VSTUPNÉ 250 Kč

Vstupenku můžete osobně zakoupit v pokladně divadla Semafor nebo
přes email rihackova@semafor.cz.

www.semafor.cz

SNN VÁS ZVE
DO DIVADLA METRO NA PŘEDSTAVENÍ

DOMÁCÍ@ŠTĚSTÍ.HNED

PONDĚLÍ 30. 11. 2020 od 19. hod.
V DIVADLE METRO
NÁRODNÍ 25, PRAHA 1

Představení bude tlumočené do českého
znakového jazyka (KukátkOO)
a simultánně přepisováno (ČUN)

VSTUPNÉ

1. - 7. řada 330 Kč
8. - 15. řada 290 Kč

Vstupenku si můžete rezervovat na emailu vackova@snn.cz,
po uhrazení ceny budete mít vstupenky připravené na Vaše jméno
na pokladně divadla Metro nebo po předchozí domluvě v SNN ČR,
z. s. (Karlínské náměstí 12/12, 5. patro). Vstupenky můžete zakoupit
také osobně po předchozí domluvě na emailu vackova@snn.cz.

Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, z.s. | Karlínské náměstí 12, 186 03 Praha 8
IČ: 00676535

Redakční rada: Veronika Cézová | šéfredaktorka,
Šárka Prokopiusová, Pavlína Spilková

Grafika: Tereza Kawuloková
Jazyková korektura: Tereza Kawuloková
Překlad do ČZJ: Monika Goldefusová,
Pavlína Spilková, Zuzana Hájková
Technická podpora: Marek Spilka

Titulní foto: Veronika Cézová

ISSN 2694-9156 (Print)
ISSN 2571-2233 (Online)

Desáté číslo vyšlo **14. září 2020**.

**JSEM
JEDNO**

ŽIVOTNÍ JUBILEUM

Ludmila Fořtová

Ludmila Fořtová z naší mostecké pobočky – Základní organizace neslyšících Most – oslavila 9. srpna 70. narozeniny.

Za celý Svaz přejeme z celého srdce hodně zdraví, štěstí a lásky do dalších let!

Text: Veronika Cézová

Foto: archiv Základní organizace
neslyšících Most